

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput III. Tres filiaë superbiæ, præsumptio, ambitio, & inanis gloria.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

ne obrepat superbia, & orare cum Psalmista: *Non veniat mihi pes superbia*, Pſal. 35. nam ubi venerit superbia, non citò sanatur, ne de ipsa devicta superbiatur. *Ipsam superbiã* (inquit Augustinus lib. de nat. & grat. c. 27.) *quæ & in rectè factis animo insidiatur humano, non citò Deus sanat, pro qua sananda illi pia anima cum lachrymis & magnis gemitibus supplicat, ut ad eam superandam, & quodammodo calcandam & obterendam, dexteram conantibus porrigat.* Ubi enim letatus homo fuerit, in aliquo bono opere se etiam superasse superbiã, ex ipsa latitia caput erigit, & dicit: *Ecce ego vivo, quid triumphas? Et idèd vivo, quia triumphas.*

- 12 Superbia itaque peccatum est mortale 1°, quotiescumque præ superbia quis subijci renuit Deo, vel aliis Superioribus suis.
- 13 2°. quotiescumque finis ultimus ponitur in humana gloria vel excellentia, magisque diligitur gloria hominum, quam gloria Dei, uti dilexerunt illi de quibus Joan. 12. *Crediderunt in Christum, sed propter Pharisæos non confitebantur, ut è Synagoga non eicerentur: dilexerunt enim gloriam hominum, magis quam gloriam Dei.*
- 14 3°. quotiescumque quis extollit se cum gravi contemptu, vel contristatione proximi, uti Phenenna de fecunditate sua sic gloria-batur, ut exprobraret Annæ (matri Samuelis) sterilitatem suam, istaque exprobratione ipsam valde contristaret.
- 15 4°. quotiescumque gloria propria quaritur per injustam depressionem aliorum, v. g. detractionem, maledicentiam, &c.
- 16 5°. quotiescumque Reges & Principes amplificare student gloriam politici Statûs sui cum dispendio Religionis, vel gravi injuriã vicinis Statibus illatã.
- 17 6°. quotiescumque nobiles, seu alii, cum solito splendore aliter vivere non valentes, undequaque pecuniam corradunt, vel debita contrahunt (quibus solvendis non sunt) graviter damnificantes proximos suos, ne solito splendori quidquam detrudere videantur.
- 18 7°. Non est dubium primam & secundam superbiæ speciem n. 5. & 6. commemoratam de se esse mortalem, utpote divinæ beneficentiæ, gratiosaque bonitati graviter injuriosam.
- 19 In tertia specie mortalis est jactantia de mortali crimine; sicut & jactantia qualitatum (quas non habes) ad finem obtinendi officium vel beneficium, aut dignitatem, cujus capax non es; jactantiam item divitiarum (cùm sis pauper) ad finem obtinendi (per fraudulentam illam deceptionem) uxorem longè ditio-rem.
- 20 Quarta species lethifera est, quotiescumque conjuncta est cum gravi aliorum despectu, prout dictum est n. 14.
- 21 Monet tamen S. Thomas cit. q. 162. a. 5. quòd sicut in aliis que sunt peccata mortalia... sunt aliqui motus, qui sunt peccata venialia propter eorum imperfectionem, quia scilicet præveniunt iudicium rationis, & sunt præter ejus con-

Tom. I.

fersum (perfectum) ita etiam circa superbiã accidit, quòd aliqui motus superbiæ sint peccata venialia, dum eis ratio perfectè non consentit.

CAPUT III.

Tres filia superbiæ, præsumptio, ambitio, & inanis gloria.

Præsumptio, de qua hîc, non est præsumptio de misericordia Dei, sed de propria virtute. Definitur, appetitus inordinatus ag-grediendi aliquid supra vires, vel capacita-tem, v. g. cùm quis præsumit exercere offi-cium Judicis, Advocati, Medici, &c. cujus non est capax. Mortalis est, dum conjuncta est cum gravi injuria Dei (ut cùm Lucifer dicere præsumpsit: *Similis ero Altissimo*) vel cum periculo gravis damni proprii (ut dum quis equum ferocem ascendit) vel damni pro-ximi (ut dum incapax præsumit exercere of-ficium Confessarii, Medici, &c.) vel cum gravi periculo peccandi, ut dum quis prop-riam cognoscens ad venera proclivitate, feminarum se conversationibus, absque necessi-tate, ingerit, in quibus suam sapius expertus est fragilitatem.

Ambitio est appetitus inordinatus honoris & dignitatis, ut si ambias officium, vel dignitatem, cujus non es capax, vel non di-gnus. Nam, ut S. Thomas ait 2. 2. q. 131. a. 1. tripliciter contingit appetitum honoris esse inordinatum. Uno modo per hoc quòd aliquis appetit testimonium de excellentia quam non ha-bet, quòd est appetere honorem supra suam pro-portionem. Alio modo per hoc quòd honorem sibi cupit, non referendo in Deum. Tertio per hoc quòd appetitus ejus in honore quiescit, non referendo honorem ad utilitatem aliorum. Un-de patet, quòd ambitio semper sit peccatum. Semper ergo peccatum est appetere honorem præcisè propter se, licèt contrarium sentiant nonnulli Casuistæ.

Ambitio peccatum est mortale 1°. dum finis ultimus ponitur in honore. 2°. dum ho-nor vel dignitas quaritur cum notabili dispen-dio honoris Dei, vel utilitatis proximi, ut dum ambitio tua à consecutione honoris vel dignitatis alium impedit, qui Deum in ho-nore illo longè magis glorificasset, vel anima-rum salutem, communeque bonum longè ma-gis promovisset quam tu. 3°. dum honor quaritur per media graviter illicita, v. g. offi-cium vel beneficium ecclesiasticum per simo-niam, fraudem, detractionem, illicitam sub-ornationem, &c. 4°. dum honorem sibi quis exhiberi vult, absque ullo dignitatis, excellen-tiæ, vel conditionis titulo.

Cætèrùm, etsi appetere aliis prodesse, sit secundum se laudabile & virtuosum; multi tamen sub hoc prætextu suam palliant ambi-tionem, quã prælati officium ambiunt, prop-ter annexum honorem ac potestatem. Quòd profus illicitum esse, ex Evangelio & Patri-

Dddd 2

bus ostendit S. Thomas 2. 2. q. 187. a. 1. Unde dicit presumptuosum videri, quod aliquis praesse appetat, ad hoc quod subditis proficit, nisi manifesta necessitate imminente. Apostolus namque Hebr. 5. dicit: *Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui vocatur à Deo.* Et Author operis imperfecti in Matth. Homil. 35. *Primum Ecclesia concupiscere, neque iustum est, neque utile. Quis enim sapiens vult ultrò se subijcere servituti, & periculo tali, urdet rationem pro omni Ecclesia, nisi forte qui non timet Dei iudicium?*

25. Quemadmodum autem honores & praelaturas, extra manifestam necessitatem, quaerere, ambitio est; sic detrectare, dum vel manifesta necessitas, vel legitimi Superioris praeceptum urget ad acceptandum, pusillanimitas est. Unde Gregorius dicit in Pastoralibus: *Illi qui prodesse utilitati proximorum in predicatione refugium, si districtò iudicentur, ex tantis rei sunt, ex quantis venientes ad publicum prodesse poterunt.* Et S. Thomas loco citato a. 2. *Sicut ad inordinationem voluntatis pertinet, quod aliquis proprio motu feratur in hoc quod aliorum gubernationi praeficiatur; ita etiam ad inordinationem voluntatis pertinet, quod aliquis omnino contra Superioris injunctionem praedictum gubernationis officium finaliter recuset, propter duo. Primo quidem, quia hoc repugnat charitati proximorum, quorum utilitati se aliquis debet exponere pro loco & tempore.* Unde Augustinus 19. de Civit. Dei dicit, quod „negotium iustum suscipit necessitas charitatis.“ Secundo, quia hoc repugnat humilitati, per quam aliquis Superiorum mandatis se subijcit. Unde Gregorius dicit in Pastoralibus: *Tunc ante Dei oculos vera est humilitas, cum ad respondendum hoc quod utiliter subire praecipitur, pertinax non est.*

26. Vana gloria est appetitus inordinatus manifestationis propriae excellentiae, sive ut excellentia, quam habet, vel habere se putat, aliis manifestetur, & ab ipsis praedicetur. Nam, uti S. Thomas ait 2. 2. q. 132. a. 1. gloria claritatem quamdam significat; unde gloriari idem est quod clarificari, ut Augustinus dicit super Joan. Claritas autem & decor quamdam habet manifestationem alicujus, de hoc quod apud homines decorum videtur. Sicut autem quod aliquis bonum suum cognoscat & approbet, non est peccatum; sic similiter non est peccatum quod aliquis velit bona sua ab aliis approbari. Et ideo appetitus gloriae de se non nominat aliquid vitiosum, sed appetitus inanis vel vana gloriae vitium importat. Nam quodlibet vanum appetere, vitiosum est. Potest autem gloria dici vana tripliciter. Uno modo ex parte rei, de qua quis gloriam querit, puta cum quis gloriam querit de eo quod non est, vel de eo quod non est gloriae dignum, sicut de aliqua re fragili & caduca, v. g. corporali pulchritudine, divitiis, &c. Alio modo ex parte eius à quo quis gloriam querit, puta hominis, cuius iudicium non est certum. Tertio ex parte ipsius qui gloriam

appetit, qui videlicet appetitum gloriae suae non refert in debitum finem, puta ad honorem Dei, vel proximi salutem.

An autem, & quando vana gloria mortalis sit, S. Doctor explicat a. 3. dicens, quod ex hoc aliquid est peccatum mortale, quod charitati contrariatur. Peccatum autem inanis gloriae, secundum se consideratum, non videtur contrariari charitati, quantum ad dilectionem proximi. Quantum autem ad dilectionem Dei, potest contrariari charitati dupliciter. Uno modo ratione materiae de qua quis gloriatur, puta cum quis gloriatur de peccato mortali, v. g. de commissa fornicatione; vel de aliquo falso, quod contrariatur divinae reverentiae, vel etiam cum quis bonum temporale, de quo gloriatur, praefert Deo; aut etiam cum quis praefert testimonium hominum testimonio Dei. Alio modo ex parte ipsius gloriantis, qui intentionem suam refert ad gloriam, tamquam ad ultimum finem (ad quem scilicet ordinat etiam virtutis opera) & pro quo consequendo non pratermittit etiam facere ea quae sunt contra Deum. Et sic est peccatum mortale. Unde Augustinus dicit in 5. de Civit. Dei, quod „hoc vitium, scilicet amor humanae laudis“ tam inimicum est pie fidei, quam si major in corde sit cupiditas gloriae, quam Dei timor, vel amor. „Si autem amor humanae gloriae, quamvis sit inanis, non tamen repugnet charitati, neque quantum ad id de quo est gloria, neque quantum ad intentionem gloriam quaerentis, non est peccatum mortale, sed veniale.“

Addit S. Doctor ad 3. quod inanis gloria 28 dicitur (à SS. Patribus) esse periculosum peccatum, non tantum propter gravitatem sui, sed etiam propter hoc quod est dispositio ad gravia peccata, in quantum scilicet per inanem gloriam redditur homo presumptuosus, & nimis de seipso confidens (prout videre est in medico v. g. qui in morbo periculoso, quem non satis cognoscit, socium assumere renuit, ne vanae suae existimationis jacturam patiat) & sic etiam paulatim disponit ad hoc quod homo privetur interioribus bonis. Quam periculosum sit hoc vitium, iustisque timendum, praclare ostendit Augustinus l. 10. Confess. c. 37. & 38. l. 11. de ferm. Dom. in monte c. 1. & ferm. 12. in Pl. 118.

Ad 1. verò dicit, quod opus virtuosum amittit vim merendi vitam aeternam, si propter inanem gloriam fiat, etiamsi illa inanis gloria non sit peccatum mortale. Ita. 1. ad 2. quod non est verè virtuosus, qui propter humanam gloriam opera virtutis operatur, ut Augustinus probat in 5. de Civit. Dei.

Ex dictis patet quod ambitio, praesumptio & vana gloria differunt objectis. Quia superbiae objectum est excellentia personae; ambitionis, excellentia dignitatis; praesumptionis, excellentia operis; vana gloriae, excellentia famae vel gloriae. Superbus namque inordinate appetit excellentiam personae; ambitiosus, excellentiam dignitatis; praesumptuosus, ex-

cellentiam operis; inaniter gloriosus, excellentiam fama & gloriae.
 31 Quia verò S. Thomam n. 27. audivimus designantem casus, in quibus inanis gloria peccatum est mortale, non abs re erit doctrinam ipsius exemplis illustrare. Primum casum designavit, cum quis gloriatur de falso aliquo, quod contrariatur divinae reverentiae. Peccant enim mortaliter, qui ex falsis novisque opinionibus contra fidem, vel bonos mores gloriam captant; vel gloriae suae, vel sui instituti desiderio docent aliquid ad fidem Catholicam pertinere, quod Ecclesiae auctoritate nondum declaratum est tale.
 32 Secundum casum, cum quis praefert testimonium hominum testimonio Dei. Exemplum est in haereticis, & quibuslibet pravarum opinionum Auctoribus, Doctoribus, vel Praedicatoribus, qui propositiones haereticas, vel haereticas proximas, erroneas, scandalosas, perniciosas, aut piam aurium offensivas, Ecclesiae licet, seu Romano Pontifice, vel Episcopo jubente, rejurare rennuunt, vel retractare, ne fama & gloriae jacturam vel diminutionem patiantur. Necnon in iis qui necessarium virtutis officium praetermittunt, Deo vè ad perfectioris vitae genus interius vocanti obedire nolunt, ne vituperentur ab hominibus. Diligunt enim gloriam hominum, magis quam Dei.

33 Tertium casum esse dixit, dum intentionem suam quis refert ad gloriam, tamquam ad ultimum finem. . . pro quo consequendo non praetermittit facere etiam quae sunt contra Deum. Exempli gratia, quando quis fornicationem committit cum ea, quae minatur se diffamaturam ipsum, tamquam sollicitantem, vel violentum stupratorem, nisi consentiat. Vel dum Theologus aut Confessarius imperitus, vel semidoctus, ad difficiles casus conscientiae, doctioribus inconfutis, resolutorie respondet, ne imperitus vel minus doctus videatur. De similibus Augustinus l. 10. Confess. c. 36. Deum alloquens dicit: Qui laudari vult ab hominibus, vituperante te, non defendetur ab hominibus, judicante te, nec eripietur, damnante te.

CAPUT IV.

Remedia vanae gloriae.

34 NE ergo efficiamur inanis gloriae cupidi, illius vanitatem consideremus, operumque nostrorum defectus tam multos, tamque frequentes (etsi nobis plerumque ignotos) ut Isaïas dicat c. 64. quod facti sumus ut immundi omnes nos, & quasi pannus menstruatae universae justitiae nostrae. Et, ut in nobis esset aliquid boni, Dei munus esse, ipsi proinde, non nobis tribuendum. Consideremus etiam quam fatuum sit aeternae gloriae praemio frustrare se pro vana gloriola. Quam ut fugeremus, fugiendam verbis factique Christus docuit, dum miracula sua, suaeque Transfigurationis glo-

riam celari iussit. Ne autem bene operantibus irrepat, avertendi sunt oculi ab operibus bonis, & in defectus nostros, atque peccata reflectendi, & ad multum, valdeque multum quod nobis deest ad Christianam vitam perfectionem, primitivam & maximi mandati implementationem. Denique scriptum esse Ps. 52. Deus confringet ossa eorum, qui hominibus placent. Parvi enim verò animi sunt, magnanimitate e contra, qui de honoribus & laudibus hominum non latantur, ut Augustinus dicit epist. 22. aliis 64. hisce verbis: Magnam est de honoribus & laudibus hominum non letari, sed & omnem pompam inanem praedidit, & si quid inde necessarium retinetur, id tantum ad utilitatem honorantium salvemque conferre. Non enim frustra dictum est: Deus confringet ossa hominum placere volentium. Quid enim languidius, quid tam sine stabilitate & fortitudine (quod ossa significant) quam homo, quem male loquentium lingua debilitat; cum sciat falsa esse quae dicuntur, & cuius rei dolere nullo modo animae viscera dilamaret, si non amor laudis ossa ejus confringeret. Non hostis viscerum sentit, nisi qui ei bellum indixerit: quia si cuiquam facile est laude carere, dum denegatur, difficile est eam non delectari cum offertur. Et tamen tanta mentis in Deum debet esse suspensio, ut, si non merito laudemur, corrigamus eos quos possumus, ne arbitremur aut in nobis esse quod non est, aut nostrum esse quod Dei est, aut ea laudemur, quae, quamvis non desint nobis, aut etiam supersint, nequam tamen sunt laudabilia, velut sunt bona omnia, quae vel cum pecoribus habemus communia, vel cum impiis hominibus. Si autem merito laudamur propter Deum, gratulemur eis quibus placet verum bonum, non tamen nobis, quia placemus hominibus; sed si coram Deo tales sumus, quales nos esse credunt, & non tribuitur nobis, sed Deo, cuius dona sunt omnia, quae verè meritoque laudantur. Hac mihi ipse canto quotidie, vel potius ille cuius salutaria praecepta sunt, quocumque sive in divinis lectionibus inveniuntur, sive qua intrinsecus animo suggeruntur, & tamen vehementer cum adversario dimicans, saepe ab eo vulnere capio, cum delectationem oblata laudis mihi auferre non possum.

CAPUT V.

Filia vana gloriae.

35 TAMETHI vana gloria filia sit superbia; & ipsa tamen suas habet filias. Septem enumerat D. Gregorius 31. Moral. 31. videlicet inobedientiam, jactantiam, hypocrisim, contentionem, pertinaciam, discordiam, & novitatum praesumptionem. Quibus addi possunt superbia, tumor mentis, & curiositas.
 36 Inobedientia formalis, est peccatum quo violatur praeceptum Superioris ex contemptu, sive quia praeceptum est. Ita S. Thomas 2. 2. q. 105. a. 1. addens, quod cum facit homo aliquid
 Dddd 3